

Minken hærger fisk og fugleliv i Strødam Engso

Mange naturvenner – ikke mindst fuglefolk og lystfiskere – der færdes langs Strødam Engso, svæver i den misforståelse, at den smukke sø er anlagt af hensyn til netop dem. Intet kunne være mere forkert.

Da Hedeselskabet i 1989 blev anmodet af Frederiksborg Amt om et projektforslag til en »udligningssø ved Strødam«, var formålet klart og tydeligt at sikre »lavtliggende arealer på en strækning af ca. otte kilometer nedstrøms søen mod hyppige oversvømmelser«.

Jordejerne brokkede sig, fordi Pøleåen regelmæssigt gik over sine bredder og satte deres marker under vand. Fra naturens side lå arealerne lavt i landskabet, men dræning og årtiers

intensiv dyrkning havde nogle steder forværret problemerne, fordi engene var sunket så meget sammen, at jorden ikke længere lå væsentligt højere end den normale vandføring i Pøleåen.

Mere nedbør og især betydeligt større bebyggede og befæstede arealer i Hillerød havde også øget tilledningen af regnvand til åen.

Prisen for en udligningssø ville løbe op i 1,3 mio. kr. (2,14 mio. kr. i 2013-værdi), vurderede Hedeselskabet. For det beløb ville man opnå en rimelig sikkerhed, så der fremover rent statistisk kun ville ske oversvømmelser en gang for hvert 7.-8. år i modsætning til de herskende forhold, hvor

der forekom oversvømmelser ca. en gang hvert 2. år.

I 1990 anlagde amtet udligningssøen i den sydlige del af Strødam Enge. Man gravede så meget af overjorden væk, at der opstod et 13 hektar stort bassin i engene med et volumen på ca. 120.000 kvadratmeter. Det daværende Frederiksborg Amt betalte hele gildet.

Men der skulle mere til. Og næste skridt kom til at koste dobbelt så meget.

Spildevandsbassin ved Strødam

Arbejdet med amtets Regionplan 93 rejste nye store udfordringer, fordi der skulle opstilles en strategi for,

Strødam Engso

Kunstig engso på 18 hektar, to kilometer nordvest for Hillerød, anlagt i 1996 ved opstemning af Pøleåen.

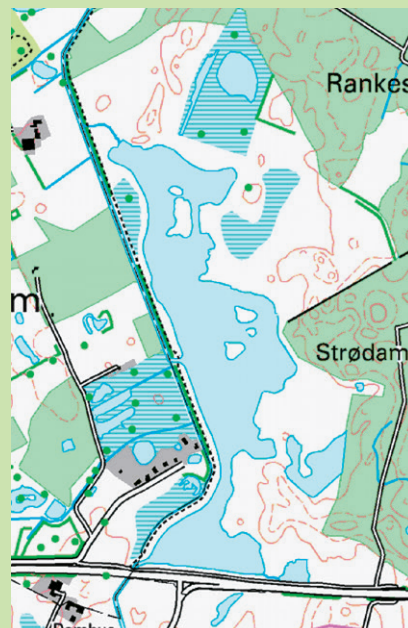
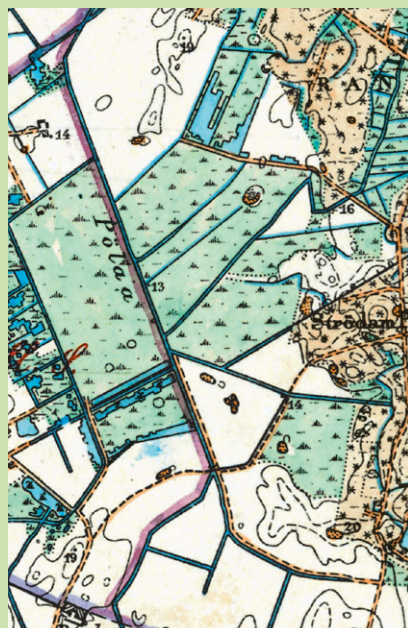
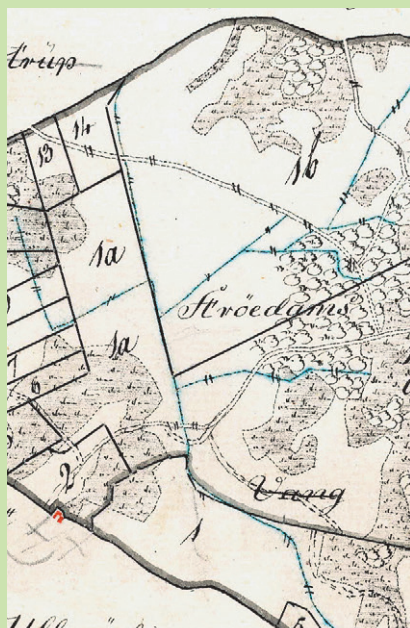
Del af et større projekt med tre bundfældningssøer langs Pøleåens knap 20 kilometer lange løb mellem Hillerød og Arresø. I søerne bundfældes fosfor for at fremme vandkvaliteten i Arresø.

Meget fuglerig i de første år, men nu stærkt forringet bl.a. af vildtlevende mink.

Kortene er fra 1818, 1898 og 2004.

Hillerød Kommune.

Koordinater: 6206453, 703621.

Fugletårnet ved amtsstien har givet mange gode oplevelser, men også bitre syn af mink på rov.

hvordan man kunne reducere spildevandsbelastningen af Arresø drastisk.

Natur- og miljømæssigt var en flok vandplagede jordejere langs Pøleåen for intet at regne mod kravet om rent vand i Danmarks største sø. Gennem årtier havde bysamfund og erhverv udledt deres urensede spildevand i stride strømme til Arresøen, hvis overgødskede vande efterhånden var konstant grågrumsede og uigennemsigtige på

grund af voldsom algevækst, men nu skulle der ske noget.

Kravet lød på en markant reduktion af tilledningen af næringsstoffer, især fosfor. Den effekt ville amtet opnå ved at anlægge i alt seks engsøer, som Pøleåen og andre tilløb skulle sendes igennem på vejen mod Arresø. Søerne ville fungere som bundfældningsbassiner for bl.a. fosfor og derigennem bidrage ganske meget til at dæmpe belastningen på Arresø.

Målsætningen lød på en fjernelse af mindst tre tons fosfor om året ved hjælp af de nye engsøer, som Strødam skulle være én af.

Ganske vist kaldte man det »naturgenopretningsprojekter«, men formentlig var det blot ordspin for at gøre millionudgifterne mere spiselige. Officielt reklamerede man med to overordnede formål: at reducere forureningen af Arresø, og at etablere et rekreativt naturområde med vokse- og levesteder for flest mulige plante- og dyrearter i søen og langs bredderne.

På baggrund af Regionplan 93 besluttede amtet at etablere søen, og i marts 1995 bestilte man det rådgivende ingeniørfirma COWIconsult til at udarbejde projektforslaget, afholde udbudsrunde for arbejdet og stå for tilsyn med gennemførelsen.

Projektforslaget lå på bordet i janu-

ar 1996. Prisen ville være 4,1 mio. (4,74 mio. kr.) for den 20 hektar store sø.

Reelt var der tale om at anlægge spildevandsbassiner på arealer, hvor der ikke tidligere havde været søer. Som de gamle kort viser, har der næppe i historisk tid været en sø i Strødam Enge.

Under og efter besættelsen (1947) var der blevet givet 50 procent i statsstøtte af 40.000 kr. (814.450 kr. i 2013-værdi) til afvanding af engene, der også havde givet betydelige indtægter ved tørvegravning. Som kortene illustrerer, blev der allerede i slutningen af 1800-tallet gennemgravet betydelige arealer for at skaffe tørv.

Hvad angik det rekreative, ville man bevare den eksisterende amtssti, som dog skulle forstærkes. Formålsparagraffens fine ord om »vokse- og levesteder« til dyr og planter gik man ikke særligt højt op i. To fugleøer blev planlagt, men ellers måtte naturen klare sig selv, som den bedst kunne.

Søen blev en realitet i løbet af 1996, og naturen rykkede ind.

Minken ødelagde det hele

I de første år gik alt forrygende godt. Som i så mange andre vådområdefatige egne af landet stod fuglene nærmest i kø for at rykke ind, og begej-

Drosselrørsangeren er en ordentlig kleppert med en grov og vidtlydende stemme, der svarer meget godt til størrelsen. »Karr-karr-kit-kit« lyder den gennemtrængende sang ude fra rørskoven. Den er ikke til at tage fejl af eller forveksle med andre af rørskovens sangere. Udbredt i Europa, Nordvestafrika og gennem Asien mod øst til Stillehavskysten og Japan. Danmark ligger på artens nordvestgrænse. Tidligere langt mere almindelig herhjemme end nu, hvor yngelbestanden tæller 6-8 par (2011). Arten er noteret to gange ved Strødam Engsø, i 2003 og 2011. Foto: Mads Fjeldsø Christensen.

Ved Strødam er der fri fiskeret efter gedde, sandart, skalle, ål, brasen, aborre og bækkørred. Allan fik desværre kun 3 brasener ved DK-mesterskabet i medefiskeri i 2008, men det rakte dog til en andenplads. De tre fisk vejede tilsammen 4,21 kilo. Foto: Allan Nielsen.

strede fuglevenner rapporterede om et helt eventyrligt fugleliv. Gæs, ænder, vadefugle og rørhøns begyndte at yngle, og den nye sø blev favoritspisekammer for både fiskeørn og rørhøg.

Men så ankom slangen til paradiset.

Idyllen blev brat afbrudt, da minken holdt sit indtog. Den fandt straks behag i området, slog sig ned og begyndte at yngle, og det gik hårdt ud over fugleæg og unger, ja – selv voksne fugle som lappedykkere og ænder kunne ikke længere føle sig trygge, hverken på land eller ude på fugleøerne.

Både Naturstyrelsen og kommunen så passivt til, mens denne alvorlige trussel udviklede sig. Først da engsøens fuglebestande var brudt sammen – og efter hård kritik i de lokale medier – tog kampen op.

Skov- og Naturstyrelsen udsendte en pressemeddelelse i 2005, hvor man blæste til kamp mod minkene. Derefter indkøbte man fire fælder til minkfangst langs hele Pøleåen og de fire nye engsøer – et område på 17.500 hektar!

Hillerød Kommune kastede sig også ind i kampen i efteråret 2008 med seks fælder. Frem til maj 2009 aflivede man fjorten mink.

»Jeg tror vi kommer til at se flere fugle-

unger i år«, spåede en optimistisk sektionsleder Øystein Grandorf på kommunens hjemmeside i maj 2009, men det fik han ikke ret i. Der var stadig masser af mink.

SMS om fældefangst

I 2012 vedtog Naturstyrelsen under Miljøministeriet en omfattende »Forvaltningsplan for mink (Neovision vision) i Danmark«. I planen udpegede man tyve særlige indsatsområder, hvor der i 2012 og 2013 skulle søges »gennemført en intensiv regulering af mink«. Strødam Engso var et af dem.

Hillerød Kommunes folk havde dog efterhånden afluret minkenes vaner, og frem til februar 2014 er der fanget og aflivet 120 mink. Fangstederne har været langs de offentlige vandløb, Pøleå og Havelse Å.

Kommunen har også sponsoreret fire af de såkaldte SMS-fælder til de lokale jagtforeninger. Det er fælder, der automatisk sender en SMS-besked, når der er gået »noget« i fælden, hvorefter man kan tømme den.

Jægerne har dog ikke fået det store udbytte af jagten, der har stået på i knap to år. Ud over to mink fra Pøleåen mellem Strødam Engso og Solbjerg Engso, er det ikke blevet til flere.

Strødam Engso er anlagt umiddelbart nord for Isterødvejen i den vestlige udkant af Hillerød. Parkeringsforholdene er ret kaotiske på grund af den tætte trafik, men så snart man er kommet ind på stien langs med søen, glemmer man hurtigt bilernes susen. Selv om engsøens fugleliv er gået meget tilbage, er der stadig gode oplevelser at hente.

Derimod har man fanget 15-20 mink nedstrøms Solbjerg Engso, fortæller Chr. Færch Jensen fra Jægerens Kommunale Fællesråd (JKF).

Naturstyrelsens egen indsats har ikke været imponerende. På landsplan er det kun blevet til 178 mink i alt. Hvad angår Arresø, opgives der 20 dræbte mink siden 2012, men det er ikke klart, om det er Hillerød-jægerens fangst nedstrøms Solbjerg Engso, der genbruges, eller om de 20 mink skal lægges oveni. Bornholm synes at være det mest aktive skovdistrikt med hele 53 dræbte mink.

KILDER

Forfatterens besøg på lokaliteten, 5. juni 2006.

»Forvaltningsplan for mink (Neovision vision) i Danmark«. Naturstyrelsen, 2012.

»Sø ved Strødam Eng«. Projektforslag, rapport nr. 26696. COWIconsult. Januar 1996.

Samtale med Chr. Færch Jensen, Jægerens Kommunale Fællesråd (JKF), 6. februar 2014.

Statens Landvindingsudvalg, j.nr. 596. Rigsarkivet.

»Udligningssø ved Strødam – Regulering af Pøle Å«. Vandløbsreguleringsprojekt for Frederiksborg Amt. Sag nr. 314-88712. Hedeselskabet. 25. januar 1989.

Wium-Andersen, Søren: Staten lever ikke op til kravet om at udrydde minken. Hillerød Posten, 14. august 2007.

Fuglelivet i dag

Med tilladelse fra Dansk Ornitologisk Forening bringes her et uddrag af DOF-basen, der rummer et meget stort antal fugleobservationer fra alle betydningsfulde fuglelokaliteter i landet. Ønskes der en detaljeret og aktuel status for fuglelivet i Strødam-området og Strødam Engso, så brug dette link: www.dofbasen.dk.

Herunder ses en oversigt over de 194 fuglearter, som er registreret fra **Strødam-området og Strødam Engso**, pr. 4. februar 2014. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Lille Lappedykker	(210/403)	Stor Skallesluger	(1088/7073)	Småspove	(1/1)	Gul Vipstjert	(14/18)
Toppet Lappedykker	(1148/3260)	Hvæpsvåge	(104/237)	Storspove	(3/40)	Bjergvipstjert	(52/58)
Gråstrubet Lappedykker	(138/224)	Sort Glente	(2/2)	Sortklire	(15/30)	Hvid Vipstjert	(439/1126)
Nordisk Lappedykker	(1/1)	Rød Glente	(43/48)	Rødben	(90/217)	Silkehale	(44/1915)
Sorthalset Lappedykker	(2/3)	Havørn	(151/191)	Hvidklire	(37/61)	Vandstær	(109/118)
Skarv	(1269/3848)	Rørhøg	(346/418)	Svaleklire	(97/146)	Gærdesmutte	(576/1313)
Rørdrum	(81/108)	Blå Kærhøg	(189/212)	Tinksmed	(32/112)	Jernspurv	(136/188)
Silkehejre	(1/1)	Steppehøg	(1/1)	Mudderklire	(138/254)	Rødhals	(371/781)
Sølvhejre	(10/10)	Hedehøg	(1/1)	Dværgmåge	(2/5)	Nattergal	(271/1070)
Fiskehejre	(1889/6624)	Duehøg	(213/245)	Hættemåge	(1022/11876)	Rødstjert	(41/57)
Hvid Stork	(5/5)	Spurvehøg	(313/664)	Stormmåge	(466/3100)	Bynkefugl	(307/594)
Knopsvane	(1640/7194)	Musvåge	(1605/11342)	Sildemåge	(3/4)	Stenpikker	(16/23)
Pibesvane	(3/13)	Fjeldvåge	(194/214)	Sølvmåge	(657/1863)	Solsort	(1142/4318)
Sangsvane	(426/2535)	Kongeørn	(2/2)	Svartbag	(936/1523)	Sjagger	(565/13380)
Svanegås	(30/30)	Fiskeørn	(518/697)	Rovterne	(15/22)	Sangdrossel	(304/932)
Sædgås	(25/281)	Tårnfalk	(558/738)	Fjordterne	(27/43)	Vindrossel	(156/1521)
Kortnæbbet Gås	(39/49)	Aftenfalk	(1/1)	Havterne	(1/2)	Misteldrossel	(70/90)
Blisgås	(18/71)	Dværgfalk	(11/12)	Dværgterne	(1/1)	Græshoppesanger	(132/198)
Grågås	(1933/103537)	Lærkefalk	(23/25)	Sortterne	(2/2)	Flodsanger	(47/47)
Canadagås	(184/599)	Vandrefalk	(13/13)	Klippedue/Tamdue	(1/1)	Savisanger	(1/1)
Bramgås	(21/505)	Agerhøne	(2/2)	Huldue	(248/449)	Sivsanger	(53/71)
Knortegås	(1/14)	Vagtel	(4/4)	Ringdue	(1497/51834)	Kærsanger	(244/869)
Nilgås	(10/13)	Fasan	(499/1155)	Tyrkerdue	(19/27)	Rørsanger	(576/2418)
Gravand	(200/412)	Vandrikse	(304/425)	Gøg	(336/799)	Drosselrørsanger	(23/23)
Pibeand	(254/1310)	Plettet Rorvagtel	(3/3)	Natugle	(156/174)	Gulbug	(33/33)
Knarand	(1267/9031)	Grønbenet Rørhøne	(344/531)	Skovhornugle	(9/17)	Gærdesanger	(79/132)
Krikand	(406/2103)	Blishøne	(1445/42022)	Mursejler	(163/1790)	Tornsanger	(595/2850)
Gråand	(2061/70927)	Trane	(91/468)	Isfugl	(191/214)	Havesanger	(188/472)
Spidsand	(10/15)	Strandskade	(225/347)	Biæder	(1/1)	Munk	(278/911)
Atlingand	(38/66)	Klyde	(1/2)	Vendehals	(1/1)	Gransanger	(853/3514)
Skeand	(258/799)	Lille Præstekrave	(29/55)	Sortspætte	(29/29)	Løvsanger	(356/994)
Taffeland	(427/1589)	Stor Præstekrave	(12/16)	Stor Flagspætte	(579/859)	Fuglekonge	(32/75)
Troldand	(1229/12061)	Hjejle	(4/11)	Lille Flagspætte	(29/31)	Grå Fluesnapper	(9/15)
Bjergand	(2/3)	Vibe	(735/6334)	Hedelærke	(2/2)	Broget Fluesnapper	(5/6)
Ederfugl	(3/3)	Temmincksryle	(2/2)	Sanglærke	(281/876)	Skægmejse	(16/52)
Sortand	(2/2)	Almindelig Ryle	(5/66)	Digesvale	(128/2492)	Halemejse	(126/937)
Fløjlsand	(1/2)	Brushane	(7/49)	Landsvale	(550/25711)	Sumpmejse	(267/484)
Hvinand	(520/1503)	Enkeltbekkasin	(3/3)	Bysvale	(243/4527)	Sortmejse	(48/104)
Lille Skallesluger	(101/162)	Dobbeltbekkasin	(110/286)	Skovpiber	(7/14)	Blåmejse	(784/2506)
Toppet Skallesluger	(13/26)	Skovsneppe	(12/14)	Engpiber	(34/159)	Musvit	(1097/4968)

Spætmejse	(122/224)
Træløber	(19/22)
Korttået Træløber	(3/3)
Pungmejse	(1/1)
Rødrygget Tornskade	(60/102)
Stor Tornskade	(190/196)
Skovskade	(441/983)
Husskade	(1268/4279)
Noddekrige	(3/13)

Allike	(685/12975)
Råge	(360/4479)
Sortkrage	(4/4)
Gråkrage	(1498/14387)
Ravn	(412/682)
Stær	(582/81741)
Gråspurv	(385/2791)
Skovspurv	(410/2999)
Bogfinke	(825/11258)

Kvækerfinke	(63/4138)
Grønirisk	(1201/7587)
Stillits	(927/8462)
Grønsisken	(224/4096)
Tornirisk	(63/169)
Bjergirisk	(3/49)
Stor Gråsisken	(10/77)
Lille Gråsisken	(2/3)

Hvidvinget Korsnæb	(2/9)
Lille Korsnæb	(121/718)
Stor Korsnæb	(2/3)
Dompap	(390/914)
Kernebider	(62/127)
Gulspurv	(1006/4426)
Rørspurv	(652/1665)
Bomlærke	(1/1)

Herunder ses en oversigt over de 47 andre dyr (end fugle), som er registreret fra **Strødam-området og Strødam Engso**, pr. 4. februar 2014. I parentes ses antallet af observationer og individer i alt.

Skrubtudse	(1/3)
Grøn Frø	(4/19)
Stregbredpande	(4/9)
Stor Kålsommerfugl	(44/322)
Lille Kålsommerfugl	(45/291)
Grønåret Kålsommerfugl	(12/40)
Aurora	(10/41)
Citronsommerfugl	(13/19)
Hvid Admiral	(1/1)
Dagpåfugleøje	(42/304)
Admiral	(28/46)
Tidselsommerfugl	(12/20)

Nældens Takvinge	(49/180)
Det Hvide C	(2/2)
Nældesommerfugl	(3/5)
Kejserkåbe	(3/10)
Græsrandøje	(18/90)
Engrandøje	(19/109)
Okkergul Randøje	(1/1)
Skovrandøje	(2/23)
Vejrandøje	(3/4)
Lille Ildfugl	(3/5)
Skovblåfugl	(2/3)
Almindelig Blåfugl	(1/1)

Gammaugle	(1/1)
Almindelig Spidsmus	(1/1)
Dværgspidsmus	(5/5)
Brunflagermus	(12/45)
Pipistrellflagermus/ Dværgflagermus sp.	(1/10)
Hare	(25/46)
Egern	(12/13)
Markmus sp.	(2/2)
Ræv	(54/58)
Mink	(19/21)
Lækat	(3/3)
Vildsvin	(3/4)

Kronstyr	(1/1)
Dådyr	(17/121)
Sika	(1/1)
Rådyr	(170/361)
Bæver	(7/7)
Spidsmus sp.	(3/4)
Flagermus sp.	(3/6)
Studsmus sp.	(1/1)
Hjort sp.	(1/4)
Markfirben	(1/1)
Snog	(13/13)